

handlingen. Det samme forhold finder jeg, måske blot mere indiskutabelt, når det drejer sig om at bestemme, på hvilket punkt i Schuberts C-dur-symfoni (1. sats) et indledende tematisk materiale fra indledningen tidligst gør sig gældende inden for Allegro-hoveddelen (jf. s. 174 ff.). Selv kan jeg ikke registrere et sådant "indbrud" før ved basunernes replikker langt henne i gennemførelsesdelen (jf. s. 180, hvor Oechsle selv synes at artikulere en vis tvivl om holdbarheden af sin opfattelse af substansfællesskab mellem indledningstema og Allegro-tema).

Oechsles afhandling har mange fortrinlige kvaliteter, som også viser sig i en sleben og præcis sprogbrug (der måske nok er lidt vel *bildungsbeftissen*). Dissertationen er et i mange henseender interessant og perspektivrigt bidrag til forståelsen af det 19. århundredes symfoni i dens komplicerede *Auseinandersetzung* med hovedtraditionen. Men samtidigt et foreløbigt bidrag. Det sidste ord om den udvikling og herunder den nyansats, som Schumanns, Mendelssohns og Gades her behandlede symfoniske værker indiskutabelt betegner i symfoniens historie, er ikke sagt endnu. Specielt ikke så længe disse værker kun er anskuet på så nært et hold, at væsentlige dele af deres helheder er faldet uden for betragtning.

Bo Marschner

Tore Mortensen: Otto Mortensen – en værkfortegnelse. *Dan Fog Musikforlag, København 1993. 80 s. ISBN 87 87099 357. Kr. 125,-.*

Otto Mortensen har engang udtalt, at han sammen med sin generation søgte bort fra romantikkens „bratte syner, subjektive rørelser, genidrykelsen og inspirationsdyrkelsen“. Man kan i det hele taget næppe forestille sig en komponist, der i højere grad end Otto Mortensen levede op til den ny tids idealer, som de tegnede sig i begyndelsen af 1930erne. Det var dengang Povel Hamburger skrev, at den moderne komponist tjente sig selv og sin kunst bedre ved at skrive filmmusik, skolemusik og amatørmusik end ved at skrive symfonier. Otto Mortensen skippede koncertmusikken mere konsekvent end både Finn Høffding, Jørgen Bentzon og de jævnaldrende kolleger. Af egentlig koncertmusik skrev han kun en halv

snes værker, hvoraf den diverterende blæserkvintet fra 1944 nok er det kendteste.

Otto Mortensen var fra starten i sit komponistvirke engageret i brugsmusik. Han skrev til Arbejdernes Teater og skrev gymnastikmusik, for blot at nævne et par ting. Og så var det ellers sange, det drejede sig om, først og fremmest folkelige fællessange, gerne skrevet til tekster af jyske digtere som Thøger Larsen og Jeppe Aakjær. Det fremgår altså af Tore Mortensens interessante værkfortegnelse.

Det fremgår også, at Otto Mortensens første og nok største „hit“ er „Du danske sommer, jeg elsker dig“ fra 1932 til tekst af Thøger Larsen. Værkfortegnelsen viser nemlig hvilke sange, der er slået folkeligt igennem, idet den bringer henvisninger til alle genoptryk i sangbøger, melodibøger, korantologier osv. Et register giver omvendt besked om hvilke sange, der findes i hver enkelt af disse udgivelser. Folkehøjskolens Melodibogs 9. udgave (1993) rummer således 17 af Otto Mortensens sange, det hidtil største antal i denne publikation. Mortensens mest udbredte sange, ud over „Du danske sommer“, er „Septembers himmel er så blå“ og „Kringesatt af fiender“, og derefter følger sange som „Hun er sød, hun er blød“, „Du gav os de blomster“, „Det store hav, som omspænder jorden“ og „Den grønne, søde vår“.

Med den enestående evne, Mortensen havde til at skrive gode melodier, er der ingen tvivl om, at han gjorde rigtigt i at vie sit liv til det folkelige og pædagogiske. Havde han koncentreret sig om koncertmusik, ville hans kunst selvsagt ikke i dag være kendt og værdsat af enhver dansker – og den danske sangskat ville have været en række perler fattigere.

Inden for Mortensens særlige felt er der meget at vælge imellem, og med Tore Mortensens værkfortegnelse i hånden kan man se, hvilke arrangementer de enkelte sange foreligger i, og hvor de er offentliggjort.

Tore Mortensen er ikke i familie med Otto Mortensen (1907-86), men har haft komponisten som lærer på Århus Universitet i 1970erne. Forfatteren har imidlertid haft et nært samarbejde med familien omkring udarbejdelsen af værkfortegnelsen, ikke mindst Otto Mortensens hustru, der døde i 1991, og som var meget engageret i registreringen og udbredelsen af sin mands værker. Otto Mortensen selv medvirkede til udarbejdelsen af en nødtørftig værkliste omkring 1980, og en søn kom efter komponistens død et spadestik dybere med

registreringen. Herefter tog Tore Mortensen så over, og han har konsulteret primærkilderne – altså nodemanuskripter og tryk – samt en række publicerede og upublicerede sekundære kilder. Selv om det er lidt uklart, i hvilket omfang der kan foreligge ulokaliseret originalmateriale i privateje, er der grund til at tro, at fortegnelsens 200 numre faktisk udgør Otto Mortensens samlede oeuvre.

Værkfortegnelse er ikke pretentiøs (det er langt fra nogen prangende udgivelse i det hele taget), men den er gedigen, og de få indvendinger, jeg har (og som jeg skal nævne nedenfor), forrykker ikke indtrykket af, at det er en brugervenlig, dækkende og troværdigt håndbog, vi har for os.

Nogle sproglige sjukefejl i de indledende dele – bl.a. i den velskrevne, korte introduktion om komponisten – lover ellers ikke alt for godt for den kronologiske værkfortegnelse, der er bogens hoveddel. Men denne skavank synes ikke at være gennemgående. Sproglige/terminologiske løjerligheder og ukorrektheder ses dog hist og her (den kronologiske del omfatter eksempelvis „originale kompositioner og sange“ – er en sang da ikke en originalkomposition?). Efter den kronologiske del følger særskilte dele omfattende bearbejdelser af andre komponisters værker, udgivelser og pædagogiske arbejder samt et udvalg af Otto Mortensens afhandlinger og artikler. Registrerne sikrer, at man kan finde frem til de værker, man søger – der er også nyttige person- og institutionsregistre – men én svaghed har jeg bemærket: i det alfabetiske register over „instrumentale satser“ kan man slå op på Ouverture i g-mol og andre formtitler, men af en eller anden grund leder man forgæves efter symfonien, blæskvintetten og klaverkoncerten her. Dem skal man til det systematiske register for at finde.

Et bibliografisk hovedproblem har været, hvordan man i en kronologisk fortegnelse behandler sange, der er komponeret drysvis over flere år, og som senere samles og udgives. Tore Mortensen har valgt både at indføre sangene på deres oprindelige kronologiske plads efter kompositionstidspunktet og indføre de trykte samlinger under udgivelsestidspunktet. Detailoplysninger meddeles det sted, hvor en sang optræder første gang, og der er henvisninger frem og tilbage. Denne praksis forekommer logisk og fungerer tilfredsstillende, og samtidig sikrer den et dækkende kronologisk billede af

Otto Mortensens kompositionsvirksomhed. Man må så leve med, at enkeltsange kan have to eller hele tre forskellige numre i kataloget (alle numre fremgår af registrene).

Om de enkelte værker meddeler forfatteren de vigtigste oplysninger, herunder også kilder til de benyttede sangtekster (men ikke spille-tider, som for koncertværkernes vedkommede ville være rare at kunne slå op). De supplerende noter er få, men omfatter bl.a. oplysninger om tilegnelser. Uropførelsesdata findes der også en del af, omend forfatteren øjensynlig ikke systematisk har søgt at komme til bunds på dette område. Kildehenvisningerne omfatter referencer til trykte udgaver og foreliggende manuskripter på KB, i DRs nodebibliotek og i DKTs nodearkiv, men desværre ikke til den manuskriptsamling, der ifølge forordet p.t. er deponeret på Aalborg Universitetscenter. Mange steder mangler der manuskriptreferencer, og for utrykte værkers vedkommende kommer man ofte i tvivl om, hvorvidt der foreligger et manuskript (f.eks. på AUC), eller om de anførte data er hentet udelukkende fra sekundære kilder. Det må siges at være en bibliografisk svaghed. Men det vil nok sjældent være et problem i praksis, for de fleste af Otto Mortensens værker foreligger trykt, i hvert fald dem, der har folkeligt og pædagogisk sigte.

Det er godt, at vi nu har fået overblik over endnu en vigtig dansk komponists livsværk.

Bendt Viinholt Nielsen

Märta Ramsten: Återklang. Svensk folkmusik i förändring 1950-1980. (Skrifter från Musikvetenskapliga institutionen, Göteborgs universitet, nr. 27). Inkl. kassetteband. Göteborg 1992. 147 + 108 s. ISBN 91 85974-19-6. S.kr. 200,-.

At dette er en svensk disputats, ved hvilken forfatteren opnår en velfortjent meritering inden for det akademiske system, er én ting. Vigtigere for danske læsere er, at endnu en overvældende righoldig og kompetent bog om svensk folkmusik følger sig til den smukke række af udgivelser fra de senere år, af Jan Ling, Gunnar Ternhag m.fl. og ikke mindst Märta Ramsten selv. Nye læsere og lyttere kan begynde her, fordi bogen på én gang opsummerer udviklingen inden for de sidste 40 år og kaster lys over over dens nyeste træk.